

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

УІТ

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«НАУКА ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»**

2 листопада 2015 року

УДК 340.12.001
ББК 67.0
П 78

Відповідальні за випуск:

О.О. Нанарова – член Секретаріату Асоціації випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

П 78 Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». – Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – Харків: 2015. – 239 с.

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції.

Адреса редакційної колегії: вул. Пушкінська, 77, к. 116, Харків, 61024, України.

УДК 340.12.001
ББК 67.0

**© Асоціація
випускників
Національного
юридичного
університету імені
Ярослава Мудрого**

правоутворюючим фактором, правовою основою ухвалення парламентом законів України про ратифікацію міжнародних угод, конвенцій, договорів тощо, а також попереднього схвалення законопроектів про внесення змін до Конституції України. Така точка зору одноставно дає підставу стверджувати, що акти Конституційного Суду України є джерелом конституційного права, так як безпосередньо пов'язані із об'єктами конституційного права.

Юридичну силу нормативно-правового акта мають рішення Конституційного Суду України, якими закони, інші нормативно-правові акти або їх окремі положення визнані неконституційними. Такі рішення фактично створюють нові правові норми, вони поширюються на всіх суб'єктів права і породжують нові права і обов'язки, що також надає таким рішенням статусу джерела конституційного права України. На противагу цій позиції В. Гергелійник зазначає: «У разі визнання Конституційним Судом України закону або його окремих положень неконституційними створюється нова норма права, яка скасовує попередню, поширюється на невизначене коло випадків, є обов'язковою для всіх суб'єктів правовідносин в Україні та не підлягає оскарженню такі акти КСУ мають ознаки нормативності і не можуть розглядатися як джерело права». (Гергелійник В.О. Правові проблеми становлення і функціонування конституційної юстиції України : автореф. дис. ... канд. юр. наук / В.О. Гергелійник. – К., 2000. – С. 14–15).

Правові позиції Конституційного Суду України є результатом судового тлумачення конституційно-правових норм та мають переважно загальний характер і функціонують як джерело конституційного права. Крім того, Конституційний Суд України провадить офіційне тлумачення закону. Юридична сила правових позицій нерозривно пов'язана з обов'язковістю рішень та висновків Конституційного Суду України, правові позиції мають нормативний, загальний (поширюють свою дію на вирішення аналогічних справ) та обов'язковий характер, тобто є доказом наявності у Конституційного Суду правотворчої функції. Внаслідок цього рішення Конституційного Суду України фактично стають джерелами права, зокрема конституційного, в тій частині, що стосується вирішення питання законності актів конституційного законодавства.

Цікавою є думка, що акти Конституційного Суду України мають зовсім іншу правову природу, відрізняються від класичної правової норми за структурою, механізмом прийняття і набрання чинності. У зв'язку з цим виникає пропозиція припинити спроби обґрунтувати рішення Суду як класичний нормативно-правовий акт, а визнати його специфічним джерелом права – судовим правом (Бринцев В. Політико-правовий аналіз ролі КСУ у законодавчому процесі / В. Бринцев // Вісник Конституційного Суду України. – 2007. – № 1. – С. 30). Проте, визнання рішень Конституційного Суду України судовим правом все одно буде вважатися джерелом конституційного права, так як рішення будуть стосуватися і конституційно-правових відносин також.

Отже, не зважаючи на те, що серед науковців існує полеміка - чи надавати рішенням КСУ статусу джерел конституційного права, дослідник схильний до висновку, що рішення Конституційного Суду України дійсно виконують правотворчу функцію і встановлюють правила, що регулюють суспільні відносини. Вони є джерелами національного, в тому числі і конституційного права та законодавства, так як містять норми права, мають формально-визначений характер виразу і закріплення, регулюють відносини, що виникають між суб'єктами конституційного права, є обов'язковими на всій території України та для всіх органів державної влади, посадових осіб і громадян, підлягають опублікуванню в офіційних виданнях. Аби уникнути розбіжностей серед науковців чи вважати рішення Конституційного Суду України джерелом конституційного права України, законодавцю необхідно на законодавчому рівні закріпити правотворчу природу рішень даного органу конституційної юрисдикції та виробити перелік, які види рішень Конституційного Суду можуть вважатися джерелом права.

*Малишкіна Наталя Олегівна,
головний спеціаліст ТУ ДСАУ у Харківській
області, здобувач кафедри конституційного
права України НЮУ ім. Ярослава Мудрого*

КОНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРАСИГНАЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ З КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Однією зі сфер взаємодії Кабінету Міністрів України та Президента України, на нашу думку, слід вважати сферу відносин щодо скріплення актів Президента України підписами Прем'єр-міністра України, міністрів (контрасигнування). Як слушно відзначає О. Совгіря, вживання терміну «контрасигнування» в Україні може бути лише неофіційним, оскільки у чинному законодавстві зазначений термін не

закріплений, натомість у Конституції України та Законі України «Про Кабінет Міністрів України» йдеться про «скріплення підписом актів Президента». Однак, можна стверджувати, що у поняття «скріплення підписом», яке міститься в ч. 4 ст. 106 Конституції України, вкладено сенс, який має поняття «контрасигнування», тому що «контрасигнатура» по суті й означає підпис міністра на акті, що виходить від глави держави, і надає цьому акту юридичну силу.

Виходячи з вищевикладеного, на думку І. Дахової, Основний Закон України закріплює поняття саме контрасигнатури щодо деяких правових актів Президента України, а тому доцільнішим було б закріплення на конституційному рівні терміну, притаманного конституціям багатьох країн світу.

Європейська практика свідчить, що процедура контрасигнації, коли певні акти глави держави скріплюються підписами керівника уряду та відповідного міністра, є важливим механізмом системи стримувань і противаг. Водночас, у країнах розвинутої демократії немає однакового підходу до цієї процедури. В одних країнах така процедура означає, що, беручи до виконання акт глави держави, уряд покладає на себе політичну та юридичну відповідальність за цей документ, в інших - контрасигнування свідчить лише про ознайомлення з ним та підтвердження зобов'язання уряду виконувати цей акт. Разом з тим, акти глави держави, що потребують контрасигнації, набувають чинності лише після їх підписання керівником уряду чи відповідним міністром.

Основний Закон України визначив перелік повноважень Президента України, в межах яких видані ним акти скріплюються підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт та його виконання (ч. 4 ст. 106 Конституції України). Якщо застосувати до процедури скріплення підписами в українських реаліях підхід, коли без підпису урядовців акти глави держави не можуть вступити в дію, то легітимність указів Президента України ставиться у залежність від волі Кабінету Міністрів України. Це, в свою чергу, ставить під сумнів інший конституційний припис про те, що укази та розпорядження, видані Президентом України на виконання Конституції і законів України, є обов'язковими до виконання на території держави (ч. 3 ст. 106 Конституції України).

З тексту Конституції України не зрозуміло, як бути з актами Президента України, які з тих чи інших підстав відмовляється брати до виконання Прем'єр-міністр України чи міністр. Наприклад, якщо на думку відповідального міністра акт Президента України суперечить Конституції України чи законам України.

Також Конституція України не врегульовує питання щодо терміну, упродовж якого мають скріплюватися підписами такі акти. Слід утім зазначити, що це питання врегульовано положенням ч. 3 ст. 25 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» — Прем'єр-міністр України і міністр, відповідальний за акт Президента України, зобов'язані скріпити його своїми підписами у п'ятиденний строк із дня надходження акта.

Практика опублікування актів Президента України свідчить, що вони офіційно оприлюднюються без підписів Прем'єр-міністра України та міністра, а це призводить до неможливості встановлення, чи були виконані вимоги Конституції України щодо скріплення таких актів підписами урядовців.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що у процесі наступного конституційно-правового регулювання інституту контрасигнування необхідно вирішити багато питань, зокрема:

- щодо обов'язку чи права Прем'єр-міністра України і міністра скріплювати своїми підписами відповідні акти Президента України;
- щодо того, які правові наслідки відмови Прем'єр-міністра України чи міністра, відповідального за акт та його виконання, скріпити підписами відповідні акти Президента України;
- щодо встановлення процедури скріплення підписами не тільки актів Президента України відповідно до Конституції України, але й актів, про внесення змін до них.

*Овчар Алла Сергіївна,
Студентка II курсу Інституту прокуратури
та слідства Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ В ЧАСТИНІ ПРАВОСУДДЯ

4 вересня за участі Президента України Петра Порошенка відбулося засідання Конституційної комісії, на якому розглянуті зміни до Конституції України в частині правосуддя. Розглянувши та обговоривши підготовлений робочою групою з питань правосуддя та суміжних правових інститутів проект змін до Конституції України (щодо правосуддя) з урахуванням попереднього висновку Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія) від 24 липня 2015р., Конституційна комісія вирішила затвердити в цілому запропонований Робочою групою законопроект та